

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา
อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
PROMOTING THE BUDDHIST CULTURAL TOURISM BASED ON
THE COMMUNITY CULTURAL IN SRI CHIANG MAI DISTRICT,
NONG KHAI PROVINCE

¹นฤมล บัวจันทร์, ²พระครูพิศาลสารบัณฑิต และ ³บุญส่ง สิ้นธูนอก
¹Naruemon Buajan, ²Phrakru Phisalsarbunthit and ³Boonsong Sinthunok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

¹Naruemon_b@gmail.com

Received July 12, 2021; Revised October 9, 2021; Accepted November 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย และ 3) เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม ประเพณี ที่เป็นการส่งเสริมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดการอนุรักษ์ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา การศึกษาพุทธประวัติ การศึกษาหลักธรรมคตินิยมภายในวัด พุทธสถาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และจิตใจ สภาพปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย มีการส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ทั้งการอนุรักษ์และการสืบสาน โดยมีความร่วมมือกับ หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ อำเภอ และ จังหวัด ได้มีการบูรณาการกับบริบทการท่องเที่ยวของพื้นที่ประกอบด้วย วัดท่องเที่ยวหลัก

¹ นิสิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

² รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

วัดที่กำลังพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาจุดเด่น ของการท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย เป็นกระบวนการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมวางแผน ระหว่าง องค์การภาครัฐในพื้นที่ กับวัดท่องเที่ยว และกลุ่มจัดการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อพัฒนารูปแบบ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ได้ก่อให้เกิดกระบวนการที่เป็น ประโยชน์ทั้งทางรูปธรรม และนามธรรมกับคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ : การส่งเสริม, การท่องเที่ยว, วัฒนธรรม, พระพุทธศาสนา,

Abstract

The purpose of this study is to explore the concept of Buddhist cultural tourism in Theravada Buddhism in the upper area of Nong Khai province, the province in the northeast plateau of Thailand, to examine the current situation of Buddhist cultural tourism in the area, and to propose guidelines for promoting Buddhist cultural tourism in the area. The data in this study was compiled through documentary analysis and in-depth interviews, using a qualitative research methodology. The result indicated that Buddhism has had a significant impact on world culture, and it also has an impact on the liberation of people's thoughts and actions in the community. This is to say that, Buddhist cultural tourism is a form of activity that is relevant to Buddhist traditions that contribute to the propagation of Buddhist doctrines and the sustainability of Buddhism. In the current condition, there are activities on sustainable promotion of both conservation and inheritance in cooperation with Government agencies in the area which have integrated with the tourism context of the area. Moreover, religious tourist sites are key tourism costs in Thailand since they are cultural resources. This is a charm that attracts both Thai and foreign tourists, reflecting the uniqueness of the local people's history, way of life, and gorgeous traditions. In the study area, promoting Buddhist cultural tourism is a collaborative effort between the government, the private sector, and the community to build a sustainable Buddhist cultural tourism promotion model that provides both tangible and intangible benefits for the community, tourists, and all stakeholders in the tourism industry.

Keywords : Buddhist Cultural Tourism, Community cultural, Promotion

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวมีแนวโน้มที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เข้าไปมีส่วนร่วมในประสบการณ์การเดินทางมากขึ้น ด้วยการได้เรียนรู้กับชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการเดินทางแบบเดิมที่เพียงเป็นผู้เยี่ยมชม จะเป็นลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจหรือเพียงชมวัฒนธรรมที่แตกต่าง บันทึกความทรงจำการสังเกตการณ์ไว้แล้วจากไปแต่ในปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลง นักท่องเที่ยวเป็นผู้มีปฏิสัมพันธ์หรือเป็นผู้มีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมกับคนในท้องถิ่น ทั้งนี้การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญที่เสริมความแข็งแกร่งด้านเศรษฐกิจ ช่วยสร้างอาชีพก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ประชาชนอย่างกว้างขวางประเทศไทยได้กำหนดนโยบายของรัฐบาลด้านเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ที่มีจุดประสงค์ที่จะสร้างมูลค่าจากสิ่งที่มีอยู่ตามวิถีดั้งเดิมของวัฒนธรรมซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมและสร้างประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวผ่านรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (ถนอมจิต คงจิตงาม, 2555) โดยภาครัฐได้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและยังอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ปี 2560-2564 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) เพราะการท่องเที่ยวตอบโจทย์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการและเป็นหลักในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ช่วยสร้างรายได้เข้าประเทศเป็นจํานวนมหาศาล จากสถิติจํานวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่ประเทศไทยในปี 2561 มีแนวโน้ม 37 ล้านคน มีรายได้เป็น 2.2 ล้านล้านบาท (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2562) ช่วยสร้างการจ้างงาน มีการกระจายรายได้หมุนเวียนมากขึ้นและเข้าสู่ท้องถิ่น

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นรูปธรรมการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งเน้นความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ มรดกประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา และวัฒนธรรมที่ดึงดูดความสนใจโดยสิ่งที่ดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวนั้นมีหลายอย่างประกอบด้วย วิถีชีวิต พิพิธภัณฑสถาน การแสดงแหล่งโบราณคดี ศิลปะ ละคร การแสดงดนตรีสากล และการแสดงดนตรีพื้นบ้าน ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา หัตถกรรมงานฝีมือ และการกระทำอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม (จุฑามาศ คงสวัสดิ์, 2550)

จากเสน่ห์เมืองที่สัมผัสได้จากความเงียบ และสีสนของแสงสีจากฟากฝั่งแม่น้ำโขง ศรีเชียงใหม่ยังเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ที่น่าภาคภูมิใจ ซึ่งแต่เดิมศรีเชียงใหม่เป็นส่วนหนึ่งของเมืองเวียงจันทน์ เป็นบ้านเป็นเมืองมาพร้อมๆ กับการตั้งเมืองเวียงจันทน์ในสมัยทวารวดีตอนปลาย(พุทธศตวรรษที่ 14-16) เป็นเมืองโบราณขนาดใหญ่อยู่สองฝั่งแม่น้ำโขง มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมของสองเมือง คือ ล้านช้าง และล้านนา และศรีเชียงใหม่ได้มีชื่อในประวัติศาสตร์ลาวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2078 เป็นต้นมา ความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว

ข้างต้นประกอบกับที่ผู้วิจัยมีสังกัดอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จึงสนใจศึกษาเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยเป็นข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาเถรวาท ที่ปรากฏในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ภาคนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลที่หลัก

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลด้านกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ในอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 20 รูป/ คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีเกณฑ์การคัดเลือก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ได้แบ่งออกแบบสัมภาษณ์เป็น 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ คำถามข้อมูลทั่วไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 คือ ข้อคำถามเกี่ยวกับ สองล้าน สองเวียง : การท่องเที่ยวเชิงพุทธ และวัฒนธรรม อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องจากพระไตรปิฎก หนังสือวิชาการ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) กลุ่มเป้าหมายในเขตอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายนักท่องเที่ยวถึงเรื่องปัญหาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ปัญหาหลักคือการยังขาดความร่วมมือจากหลายๆฝ่าย และปัญหาเรื่องป้ายทางเข้าเมืองว่าในศรีเชียงใหม่มีอะไรที่น่าดึงดูดใจสำหรับปัญหาเพียงเล็กน้อยของการท่องเที่ยว เช่น ข้อมูลที่เป็นการสร้างความเข้าใจในบริบทกิจกรรมต่างๆ เพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาคนเดียวนั้นถ้าไม่ได้ศึกษาข้อมูลมาก่อนก็จะไม่ได้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มีความชัดเจน และการศึกษาค้นคว้าจากการสัมภาษณ์ แนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบในประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรม และประเพณี ค่านิยม นับเป็นสิ่งที่คนไทยในยุคปัจจุบันกำลังตื่นตัว และโยยหาประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ยิ่งโดยเฉพาะเมืองไหนที่ยังมีร่องรอยของประวัติศาสตร์แทรกมาด้วย ยิ่งนับเป็นโอกาส อันดีของชุมชนนั้นที่จะหยิบยก เอาสิ่งนี้มาเป็นประเด็นหลักในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งหลายพื้นที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ เช่น ที่อยุธยา เชียงใหม่ โดยสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีความหลากหลาย เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร หากชุมชนใดมีความโดดเด่นของวัฒนธรรมด้านใดด้านหนึ่ง หรือถ้ายังไม่มี ผู้วิจัยเชื่อว่าเราสามารถสร้างขึ้นมาได้โดยการดูบริบทของเมืองเราว่ามีความชัดเจนและโดดเด่น หรือ ผู้นำมองดูแล้วว่าต้องการให้เกิดวัฒนธรรมด้านใดขึ้นในชุมชนของตนและสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ลูกหลานได้ศึกษาและเรียนรู้ตาม เพื่อความงดงาม และพร้อมให้เศรษฐกิจงอกเงย ควบคู่ไปกับ วัฒนธรรม ที่ถูกสร้างขึ้น และทำให้ทราบในประเด็นของเรื่องสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวยังอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยสามารถสรุปได้ว่า เกิดจาก ทิวทัศน์ที่สวยงามของสองฝั่งโขง การได้จับจ่ายซื้อของซึ่งเป็นสินค้าชุมชน สินค้า OTOP ของชาวบ้านที่นำมาจำหน่ายในราคาที่ถูกลง การถ่ายภาพเช็คอินที่ริมโขงหรือที่สวนศรีโคตรบูรน์ การได้มานั่งรับประทานพาแลงและดูเด็กๆ เล่นดนตรีพื้นบ้านด้วยการแสดงออกถึงประเพณี และวัฒนธรรมที่ยังคงงดงามและถูกรักษาไว้ซึ่งเยาวชนคนศรีเชียงใหม่ นอกจากนั้นยังได้มาไหว้พระขอพร เกิดจากความเชื่อที่มีการปลุกฝังมาอย่างยาวนานคือในเรื่องของการสร้าง

ความสบายใจ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพหรือกิจการงานต่างๆ หรือการเดินทางไกลไปยังดินแดนต่างๆ ก็จะมาขอพรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบในประเด็นของเรื่องสิ่งเกิดกับคนในชุมชนว่ามีรายได้และมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่ดี นอกจากการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประโยชน์สูงสุดที่ทุกคนภาคภูมิใจคือการได้ทำประโยชน์ให้กับแผ่นดินบ้านเกิดของตนเอง นอกจากประโยชน์จะเกิดกับคนในท้องถิ่นนักท่องเที่ยวยังได้ประโยชน์จากการได้ความสงบสุข จากการได้มาท่องเที่ยวในเมืองที่ยังมีมนต์เสน่ห์ คือความสงบเงียบ ตามธรรมชาติ

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ด้านประวัติศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบในเรื่องของประวัติศาสตร์ในด้านต่างๆ ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์ผู้รู้ ในหลายด้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของด้านวิชาการด้านความเชื่อของประชาชนในแต่ละมุมสามารถสรุปได้ว่าจุดประสงค์ในด้านของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์นั้นก็จะเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์สร้างบ้านแปลงเมือง การเดินทางจากเชียงใหม่ มายังเวียงจันทน์สามารถสรุปได้ว่าต้องการให้คนศรีเชียงใหม่ได้เข้าถึง เข้าใจรากเหง้า ประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง หรืออาจจะกล่าวได้ว่าร่องรอยของประวัติศาสตร์ที่ถูกทิ้งเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้ศึกษานับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ให้กับลูกหลาน เพราะในยุคนี้คนโหยหากับการท่องเที่ยวที่มีเรื่องราว ความเป็นมา และสะท้อนออกมาถึงวิถีชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน ถือว่าเป็นการบ้านชิ้นใหญ่ของผู้บริหารในบ้านเมืองว่าจะจัดการกับเรื่องเก่าให้เข้ากับยุคสมัย ดิจิตอลให้ลงตัวและกลมกลืน สามารถบอกเล่าเรื่องราวในอดีตที่ผ่านมาหลายร้อยปีให้ร้อยรัดและเป็นที่น่าสนใจ ดึงดูดนักท่องเที่ยว ให้เข้ามาเที่ยวและสร้างรายได้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของเมืองให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยไม่ลืมรากเหง้าของตัวเอง

3. จากการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ นักท่องเที่ยวถึงเรื่องบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดความยั่งยืน อนุรักษ์และสืบสานของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย สิ่งที่สามารถทำให้เกิดความยั่งยืน อนุรักษ์และสืบสาน คือ ความร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาวัฒนธรรมรากเหง้าของตนเองศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จนทำให้เกิดจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด และตามสถานที่ที่สำคัญ หรือทุกพื้นที่ให้มีความสะอาดเรียบร้อย พร้อมต้อนรับแขกผู้มาเยือนตลอดเวลา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ถึงข้อเสนอแนะในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาควรจะมีกิจกรรมที่หลากหลายพร้อมกับการประชาสัมพันธ์ เรามีแม่น้ำโขง

เป็นสายน้ำหลักของเมืองควรจะมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับน้ำโขง อาจจะเป็นกีฬา หรืออาจจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องพลังแห่งแม่น้ำ หรือศรัทธาที่มีในพญานาค การรักษาความสะอาดตามสถานที่ต่างๆ การประสานงานต่างๆ รวดเร็ว กระชับ ฉับไว

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย การศึกษาครั้งนี้จากการสัมภาษณ์ แนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ทำให้ทราบในประเด็นแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ค่านิยม นับเป็นสิ่งที่คนไทยในยุคปัจจุบันกำลังตื่นตัว และโหยหาประเพณีที่มีมาแต่ดั้งเดิม ยิ่งโดยเฉพาะเมืองไหนที่ยังมีร่องรอยของประวัติศาสตร์แทรกมาด้วย ยิ่งนับเป็นโอกาส อันดีของชุมชนนั้นที่จะหยิบยก เอาสิ่งนี้มาเป็นประเด็นหลักในการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งหลายพื้นที่ที่ทำแล้วประสบความสำเร็จ เช่น ที่อยุธยา เชียงใหม่ โดยสามารถสรุปได้ว่า วัฒนธรรมมีความหลากหลาย เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา เครื่องแต่งกาย อาหาร หากชุมชนใดมีความโดดเด่นของวัฒนธรรมด้านใดด้านหนึ่ง หรือถ้ายังไม่มี ผู้วิจัยเชื่อว่าเราสามารถสร้างขึ้นมาได้โดยการดูบริบทของเมืองเราว่ามีความชัดเจนและโดดเด่น หรือ ผู้นำมองดูแล้วว่าต้องการให้เกิดวัฒนธรรมด้านใดขึ้นในชุมชนของตนและสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้ลูกหลานได้ศึกษาและเรียนรู้ตาม เพื่อความงดงาม และพร้อมให้เศรษฐกิจงอกเงย ควบคู่ไปกับวัฒนธรรมที่งดงาม ที่ถูกสร้างขึ้น และทำให้ทราบในประเด็นของเรื่องสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวยังอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยสามารถสรุปได้ว่า เกิดจากทิวทัศน์ที่สวยงามของสองฝั่งโขง การได้จับจ่ายซื้อของซึ่งเป็นสินค้าชุมชน สินค้า OTOP ของชาวบ้านที่นำมาจำหน่ายในราคาที่ถูก การถ่ายภาพเช็คอินที่ริมโขงหรือที่สวนศรีโคตรบูรณ์ การได้มานั่งรับประทานพาแลงและดูเด็กๆ เล่นดนตรีพื้นบ้านด้วยการแสดงออกถึงประเพณีและวัฒนธรรมที่ยังคงงดงามและถูกรักษาไว้ซึ่งเยาวชนคนศรีเชียงใหม่ นอกจากนั้นยังได้มาไหว้พระขอพร เกิดจากความเชื่อที่มีการปลุกฝังมาอย่างยาวนานคือในเรื่องของการสร้างความสบายใจ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพหรือกิจการงานต่างๆ หรือการเดินทางไกลไปยังดินแดนต่างๆ ก็จะมาขอพรเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ซึ่งสอดคล้องกับ สายชล ปัญญชิต และคณะ (2558) เรื่อง การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของ ภาคใต้: การพัฒนาเส้นทางและผลกระทบ ผลการศึกษาพบว่า ประการที่หนึ่ง การท่องเที่ยวทาง พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในภาคใต้ มีรูปแบบ

เป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้านการท่องเที่ยว เครือข่าย ชุมชน และวัด โดยรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะมุ่งเน้นส่งเสริมการอธิบายความรู้ทางพระพุทธศาสนาให้กับ นักท่องเที่ยวผ่านช่องทางที่หลากหลาย อาทิการอธิบายผ่านพุทธศิลป์กรรม สื่อประชาสัมพันธ์ทาง พระพุทธศาสนา รวมทั้งเอกสารที่จะมีผู้นำท่องเที่ยวคอยอธิบายเพิ่มเติม โดยสามารถเชื่อมโยงวิธีการท่องเที่ยว กับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างสอดคล้องกัน ประการที่สอง พบว่า เส้นทางการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาในภาคใต้มี 3 เส้นทางที่สำคัญ ได้แก่

1) เส้นทางพุทธธรรมเชิงบูรณาการ: การท่องเที่ยวตามจาริกประวัติศาสตร์ศรีวิชัย และพระธาตุแดนใต้

2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิง ธรรมะ

3) เส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตคู่วิถีธรรม: เส้นทางธรรม แหล่งท่องเที่ยวศูนย์รวมจิตใจในชุมชน ประการที่สาม การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในภาคใต้ ได้มีส่วน ส่งเสริม กระบวนการทำงาน และการปรับปรุงการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้เกิดการพัฒนากิจกรรม ตลอดจนการบริหารจัดการของเครือข่ายชุมชนและวัด ด้านการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรม

2. แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย จากการสัมภาษณ์และการเข้าร่วมสังเกตการณ์ นักท่องเที่ยวถึงเรื่องบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดความยั่งยืน อนุรักษ์และสืบสานของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย สิ่งที่สามารถทำให้เกิดความยั่งยืน อนุรักษ์และสืบสาน คือ ความร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาวัฒนธรรมรากเหง้าของตนเองศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้จนทำให้เกิดจิตสำนึกในการรักบ้านเกิด และตามสถานที่ที่สำคัญ หรือทุกพื้นที่ให้มีความสะอาดเรียบร้อย พร้อมต้อนรับแขกผู้มาเยือนตลอดเวลา และข้อเสนอแนะในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ของอำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ถึงข้อเสนอแนะในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาควรมีกิจกรรมที่หลากหลายพร้อมกับการประชาสัมพันธ์ เรามีแม่น้ำโขงเป็นสายน้ำหลักของเมืองควรมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับน้ำโขง อาจจะเป็นกีฬา หรืออาจจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อในเรื่องพลังแห่งแม่น้ำ หรือศรัทธาที่มีในพญานาค การรักษาความสะอาดตามสถานที่ต่างๆ การประสานงานต่าง ๆ รวดเร็ว กระชับ ฉับไว และยังสอดคล้องกับ พระมหาธัชช สิริมงคล (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น" ผลการวิจัยพบว่า (1) นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ใน

ระดับมาก (4.32) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น ด้านสถานที่ ด้านการสร้างแรงจูงใจและ ด้านการให้บริการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และ (3) แนวทางในการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแวง (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น คือ ด้านสถานที่ควรช่วยกันรักษาและร่วมกันพัฒนา โดยเฉพาะเรื่องของความสะอาด เพราะความสะอาดถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว"

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ผู้ที่ศึกษาอยู่หรือกำลังค้นคว้าเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมพื้นเมืองของในแต่ละที่ ก็จะต้ององค์ความรู้ต่างๆและเกิดประโยชน์ในการศึกษาเรื่องราวของวัฒนธรรมทางศาสนา ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่อยู่อาศัย และได้องค์ความรู้ใหม่ๆดังต่อไปนี้

1. การท่องเที่ยวทำให้ฉลาดขึ้น เราลองศึกษาภาษาใหม่ ๆ ก่อนที่จะไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆหรือประเทศนั้น ๆ แต่นอกจากเรื่องของภาษาแล้วการออกไปท่องเที่ยวยังทำให้ได้เรียนรู้เรื่องราวของตัวเอง รู้จักตัวเองมากขึ้น และอาจจะเจอสถานการณ์ที่ท้าทายและอาจพบทักษะใหม่ ๆ ของตัวเองก็เป็นได้

2. การท่องเที่ยวทำให้ได้เรียนรู้วัฒนธรรมจากที่ต่าง ๆ มากขึ้น ถ้าแม้แต่เรียนรู้เรื่องวัฒนธรรมผ่านหน้าจอทีวี เราจะพลาดข้อมูลดีๆ อีกมากมาย เราอาจจะชินกับการอยู่ในที่ของเรา แต่นั่นจะทำให้มีทัศนคติที่แคบ เพราะรู้เพียงแค่นี้เดียวจากความจริงทั้งหมดของโลกออกไปรู้จักคนให้มากขึ้น เรียนรู้วัฒนธรรมให้มากขึ้น เชื่อเถอะว่าจะเปลี่ยนใจและได้รู้ที่ต่างๆ โลกมันไม่ได้แค่นี้เลย

3. การท่องเที่ยวทำให้เป็นคนกว้างขวางมากขึ้น การออกไปท่องเที่ยวและทำความรู้จักกับคนใหม่ ๆ ถือเป็นอีกข้อดีของการท่องเที่ยว แม้ว่าความสัมพันธ์ของการรู้จักคนใหม่ ๆ เพิ่มอาจจะไม่ได้แนบแน่นเท่าไรนัก แต่มันก็คุ้มค่าที่เราได้รู้จักคนเพิ่มในชีวิต ไม่นานจะ อาจได้เพื่อนสนิทหรือได้สานสัมพันธ์กับคนที่คุณเพิ่งรู้จักจากการไปเที่ยวก็ได้ใครจะรู้

4. ได้สุขภาพที่ดี ทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ "การออกไปท่องเที่ยวนั่นคือยาวิเศษ ยังใช้ได้เสมอ" เมื่อไหร่ก็ตามที่ออกไปเดินทาง แค่ว่าเดินออกจากที่เดิมๆ ไปยังที่ใหม่ๆ แค่นี้ ก็เป็นการออกกำลังกายแล้ว เพราะว่าการท่องเที่ยวทำให้เราต้อง ขยับแข้ง ขยับขา และได้สัมผัส ลายถ่ายรูปตามทีต่างๆ ยิ่งหากใครได้ออกไปท่องเที่ยวชมธรรมชาติ เดินป่า ปีนเขา คลอเคล้า สายแม่น้ำ หรือริมชายหาด ก็สุดแสนจะได้ขยับแข้งขา และได้ออกกำลังกายไปในตัว นอกจากนี้ จะได้สุขภาพกายที่ดีแล้ว ยังได้สุขภาพจิตใจที่ได้พบกับที่เที่ยว ได้เปิดโลกทัศน์เปลี่ยนมุมมอง จากจุดเดิม ๆ ทำให้เกิดความสนุกไปกับการเดินทาง ก็มีสุขภาพจิตใจที่ดีด้วย

5. ได้รับความรู้จากป้ายบอร์ดต่างๆ หากใครที่ได้เดินทางออกไปยังสถานที่ท่องเที่ยว ต่างๆ จะมีป้ายบอร์ดแสดงข้อมูลความรู้แบบพอสังเขปให้อ่านด้วย ทำให้เราก็กได้รับความรู้ จากที่เที่ยวนั้นๆอีกด้วย ยิ่งหากใครที่ชอบไปเที่ยวตามพิพิธภัณฑ์ต่างด้วยแล้ว รับรองว่าได้ ความรู้ใหม่ๆเพิ่มขึ้นเยอะเลย

6. ได้ฝึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม เมื่อไหร่ก็ตามที่เราได้ออกไป เดินทาง เราจะได้ฝึกความรับผิดชอบต่างๆต่อตนเอง และต่อสังคมด้วย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง ของเวลา เช่นการไปเช็คคินขึ้นเครื่องบินให้ทันเวลา การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ นั้นๆอย่างเคร่งครัด และการไม่ทิ้งขยะตามสถานที่ต่างๆ ไม่สร้างความเสียหายกับคนรอบข้าง และต่อประเทศชาติด้วย

7. ได้ฝึกความอดทนต่อสิ่งต่างๆ การได้ออกไปเดินทางท่องเที่ยวยังสถานที่ต่างๆแต่ ละแห่งไม่ว่าจะในประเทศไทย หรือต่างจังหวัด ทำให้เราได้ฝึกความอดทนหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอดทนต่อความไม่ถูกใจเราหลายใจแต่ก็ต้องอดทน อดทนต่อความเหน็ดเหนื่อยขณะ เดินทาง อดทนต่อเวลาในการขึ้นรถขึ้นราเดินทาง อดทนรอเข้าคิวต่อแถวซื้ออาหารร้าน อร่อยๆที่อยากทาน อดทนต่อสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย เช่นวันที่ไปฝนตกหนัก พายุเข้า ก็ต้องอดทนรอให้สภาพอากาศดีขึ้น ซึ่งความอดทนในการรออะไรต่างๆก็ทำให้เรารู้จักปล่อย วาง และทำให้เราใจเย็นลงได้อีกด้วย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคายก็เป็นอีกทางหนึ่งที่ช่วยในการสืบสานวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาและ วัฒนธรรมพื้นเมืองกับประวัติศาสตร์โบราณสถาน ให้คงอยู่เพื่อให้ผู้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ นั้น ได้มีองค์ความรู้เสริมในด้านการศึกษาจนไปถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในเขตพื้นที่ของตนเป็น การต่อยอดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้พัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จุฑาภรณ์ หินซุย และคณะ. (2557). *แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ กรณีศึกษาวัดประชาคมวนาราม*. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, ปีที่ 10 ฉบับที่ 1/2557.
- จุฑามาศ คงสวัสดิ์. (2550). *การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฏฐ์ ศรีดี และคณะ. (2555). *รูปแบบและกระบวนการจัดการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ในภาคกลาง : กระบวนการจัดการพุทธศิลป์ในสยามเพื่อความงามของจิตใจและปัญญา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ถนอมจิต คงจิตงาม. (2555). *ดาสด้า สตอรี่*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- พระนันทนาถ ญาณวิโย. (2557). *การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านการส่งเสริมฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธรร สิริมงคล. (2557). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดหนองแขว (พระอารามหลวง) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มานิช พรหมปัญญา และคณะ. (2556). *แนวทางการเตรียมความพร้อมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของจังหวัด อุบลราชธานีเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2556). 42-43
- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2562). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว*, [ออนไลน์]. HTTP://WWW.THANSETTAKJ.COM/2015/10/04/12725.
- สายชล ปัญญาธิ และคณะ. (2558). *การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมของภาคใต้: การพัฒนาเส้นทางและผลกระทบ*. วารสารสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 18 (ฉบับเดือน มกราคม-ธันวาคม 2558). หน้า 248.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กันยายน 2558). (2561). *สรุปสาระสำคัญรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 3 ปีของแผนพัฒนาฉบับที่ 11*. [ออนไลน์]. HTTP://WWW.NESDB.GO.TH /DEFAULT .ASPX?

